

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ Ν.Ο.Π.Ε
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

Εργασία στο πλαίσιο του μαθήματος: «Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα»

**ΘΕΜΑ: « «ΑΠΕΡΓΙΑ» ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΙ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΙ »**

Διδάσκοντες :

Καθηγητής: Κος ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ Ανδρέας
Λέκτορες: Κος ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ Σπυρίδων
Κα ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Όνομα : Αντερριώτη Αικατερίνη
Α . Μ: 1340200400013
Δ' Εξάμηνο

Μάιος 2006

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	<u>ΣΕΛ.</u>
<u>Εισαγωγικό σημείωμα : Το θέμα</u>	<u>3</u>
<u>Διάκριση μεταξύ δημοσίου υπαλλήλου και δημοσίου λειτουργού.....</u>	<u>4</u>
<u>Ελευθερία Ενώσεως-Άρθρο 12 Σ και Συνδικαλιστική Ελευθερία – Άρθρο 23 Σ.....</u>	<u>5-7</u>
<u>Ειδική ρύθμιση ελευθερίας ενώσεως των δικαστών-Άρθρο 89§5.....</u>	<u>7-8</u>
<u>Περιορισμοί του δικαιώματος της απεργίας</u> <u>1)Απαγόρευση απεργίας στους δικαστικούς λειτουργούς</u> <u>-Άρθρο 23§2 εδάφιο β´</u>	<u>9-11</u>
<u>-Λόγοι απαγόρευσης της απεργίας στους δικαστικούς λειτουργούς.....</u>	<u>11</u>
<u>2)Άλλοι περιορισμοί</u> <u>α) Άρθρο 23§2 Εδάφιο β´</u>	<u>12</u>
<u>Εδάφιο γ´</u>	<u>12</u>
<u>β)Γενικοί περιορισμοί και αρχές</u>	<u>12</u>
<u>Πρακτικές που ακολουθούνται από τις ενώσεις δικαστών για την προάσπιση των συμφερόντων τους.....</u>	<u>13</u>
<u>Νομιμότητα των στάσεων εργασίας.....</u>	<u>13-16</u>
<u>Συμπέρασμα.....</u>	<u>16</u>
 <u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ</u>	
<u>Περίληψη-</u> <u>Digest.....</u>	<u>17</u>
<u>Λήμματα.....</u>	<u>18</u>
<u>Βιβλιογραφία</u>	<u>19-20</u>

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΤΟ ΘΕΜΑ:

Στο πλαίσιο της εργασίας που ακολουθεί θα ασχοληθούμε με το δικαίωμα της συνδικαλιστικής ελευθερίας ,όπως κατοχυρώνεται στο ισχύον Σύνταγμα του 1975 – μετά και την αναθεώρηση του 2001 - και θα ερευνήσουμε την έννοια του κυριότερου δικαιώματος που απορρέει απ' αυτό (κατοχυρώνεται δε και αυτοτελώς) , της απεργίας , αναφερόμενοι , κυρίως στους περιορισμούς που ο συντακτικός νομοθέτης έθεσε αφαιρώντας το δικαίωμα αυτό από τους υπηρετούντες στα σώματα ασφαλείας κ από τους δικαστικούς λειτουργούς. Ως προς τους τελευταίους ,θα επιχειρήσουμε σε συνδυασμό και με άλλες διατάξεις του Συντάγματος να αναλύσουμε τους λόγους της απαγόρευσης. Τέλος θα αναφερθούμε στις στάσεις εργασίας που κατά καιρούς κάνουν οι δικαστικοί και θα προβληματιστούμε σχετικά με το αν οι στάσεις αυτές είναι νόμιμες ή παράνομες.

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

Βασική διάκριση των οργάνων της δημόσιας διοίκησης , με σοβαρές συνέπειες , είναι εκείνη που αφορά τη διαστολή μεταξύ των εννοιών του δημοσίου υπαλλήλου και του δημοσίου λειτουργού. Η διάκριση είναι γνωστή στην ελληνική έννομη τάξη (βλ. και άρθρο 56§1 Σ ¹).Κριτήρια της διάκρισης δεν είναι μόνο ο νομοθετικός χαρακτηρισμός ενός διοικητικού οργάνου ως «λειτουργού» , αλλά και η συνδρομή ουσιαστικών προϋποθέσεων.

Μια από τις ουσιαστικές αυτές προϋποθέσεις , η οποία συνιστά και κριτήριο της διάκρισης είναι η νομοθετική βούληση.

Στην περίπτωση αυτή εντάσσονται οι «δικαστικοί λειτουργοί» , δηλαδή οι δικαστές όλων των Δικαστηρίων (βλ. για τα στρατοδικεία το άρθρο 96§5 Σ) και όλων των βαθμών , περιλαμβανομένων και των εισαγγελέων.

Η διάκριση ενδιαφέρει για τον προσδιορισμό του περιορισμού του ποσοστού της ελευθερίας κάθε οργάνου (υπαλλήλου ή λειτουργού).² Έτσι εμφανής είναι η διάκριση στο άρθρο 23§2 εδάφιο β' και γ' όπου για τους μεν δικαστικούς , που ανήκουν στην κατηγορία των δημοσίων λειτουργών , απαγορεύεται η απεργία , ενώ για τους δημοσίους υπαλλήλους το δικαίωμα αναγνωρίζεται υπό περιορισμούς που τίθενται με τυπικό νόμο.

1) άρθρο 56 §1 : «έμμισθοι δημόσιοι λειτουργοί και υπάλληλοι...»

2) Τάχος –Συμεωνίδης , Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα , Α' , σελ.12

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΝΩΣΕΩΣ - Άρθρο 12 Σ και ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ-Άρθρο 23 Σ

Στην Ελλάδα , η ελευθερία ενώσεως διακηρύχθηκε ήδη από το Σύνταγμα του 1964 , αλλά η συνδικαλιστική ελευθερία κατοχυρώθηκε για πρώτη φορά ρητώς από το Σύνταγμα του 1975. Ήδη όμως από τα προηγούμενα Συντάγματα συναγόταν η συνδικαλιστική ελευθερία από την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι³.

Το Άρθρο 12§1:

«Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα να συνιστούν ενώσεις και μη κερδοσκοπικά σωματεία , τηρώντας τους νόμους , που ποτέ όμως δε μπορούν να εξαρτήσουν την άσκηση του δικαιώματος αυτού από προηγούμενη άδεια.»

Το άρθρο 12§1 κατοχυρώνει κατά κύριο λόγο ένα ατομικό δικαίωμα. Περιέχει όμως και μια θεσμική εγγύηση , την αναγνώριση δηλαδή του συντακτικού νομοθέτη ότι οι άνθρωποι δικαιούνται να δρουν όχι μόνο ως άτομα , αλλά και συλλογικά και μάλιστα με συστηματικούς και διαρκείς δεσμούς και ότι καταρχήν , υποκείμενα δικαίου είναι όχι μόνο άτομα αλλά και ενώσεις προσώπων, που μπορούν να αποκτούν νομική προσωπικότητα.⁴

Το Άρθρο 12 κατοχυρώνει μια γενική ελευθερία , όμως «ΔΕΝ αναφέρεται σε ενώσεις προσώπων που κατοχυρώνονται από άλλες ειδικές διατάξεις του Συντάγματος»⁵ , όπως το άρθρο 89§5 και το άρθρο 23.Επομένως , η διακήρυξη στο άρθρο 12 της ελευθερίας ενώσεως ΔΕΝ αφορά τις συνδικαλιστικές οργανώσεις , δηλαδή τις ενώσεις εργαζομένων που αποσκοπούν στην προάσπιση των επαγγελματικών συμφερόντων των μελών τους και στη βελτίωση των όρων και της αμοιβής εργασίας (συνδικαλιστικές οργανώσεις θεωρούνται και οι ενώσεις των εργοδοτών) . Τα σχετικά με αυτές τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ορίζονται στο άρθρο 23 Σ.

3) Δαγτόγλου Π. Δ. , Συντ/κό Δίκαιο , Ατομικά Δικαιώματα , Β΄ ,σελ .956

4) Δαγτόγλου Π. Δ. , Συντ/κό Δίκαιο , Ατομικά Δικαιώματα , Β΄ ,σελ 859

5) Δαγτόγλου Π. Δ. , Συντ/κό Δίκαιο , Ατομικά Δικαιώματα , Β΄ ,σελ 863

Το Άρθρο 23§1 Σ :

«Το κράτος λαμβάνει τα προσήκοντα μέτρα για τη διασφάλιση της συνδικαλιστικής ελευθερίας και την ανεμπόδιστη άσκηση των συναφών με αυτή δικαιωμάτων εναντίον κάθε προσβολής τους , μέσα στα όρια του νόμου».

Το άρθρο 23§1 κατοχυρώνοντας τη συνδικαλιστική ελευθερία , κατοχυρώνει το *ατομικό* δικαίωμα κάθε πολίτη να ιδρύει μαζί με άλλους συνδικαλιστική οργάνωση(να συμμετέχει ή να αποχωρεί από αυτή) ή να προσχωρεί σε ήδη υπάρχουσα με σκοπό την προαγωγή και διασφάλιση των εργασιακών και οικονομικών του συμφερόντων. Ταυτόχρονα κατοχυρώνεται και το δικαίωμα (ή αλλιώς η νομική ικανότητα) των ίδιων των συνδικαλιστικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών να υπάρχουν και να λειτουργούν αυτόνομα καθορίζοντας τους όρους εργασίας και τα μεταξύ τους δικαιώματα και υποχρεώσεις συνάπτοντας συμφωνίες: Σ.Σ.Ε. (*συλλογικό δικαίωμα-συλλογική αυτονομία*)⁶. Έτσι , φορείς των παραπάνω δικαιωμάτων είναι οι εργαζόμενοι , οι εργοδότες αλλά και οι ίδιες οι συνδικαλιστικές τους οργανώσεις. «Η αμυντική ενέργεια του δικαιώματος της απεργίας είναι , όπως όλων των θεμελιωδών δικαιωμάτων , πλήρης και απόλυτη»⁷ αδιάφορο αν την προσβολή τη διαπράττει φορέας δημόσιας ή ιδιωτικής (τριτενέργεια-άρθρο 25§1 γ) εξουσίας.

6) Δαγτόγλου Π. Δ. , Συντ/κό Δίκαιο , Ατομικά Δικαιώματα , Β', σελ 976.

7) Δημητρόπουλος Γ. Ανδρέας , Συντ/κα Δικαιώματα , Ειδικό Μέρος ,σελ 389

Τέλος , στο πλαίσιο κατοχύρωσης της οικονομικής ελευθερίας του ατόμου ο συντακτικός νομοθέτης προέβη στη συνταγματική καθιέρωση μιας σειράς δικαιωμάτων οικονομικού προσανατολισμού και προστασίας της οικονομικής ελευθερίας με απώτερο στόχο την εξισορρόπηση των αतिकρουόμενων συμφερόντων εργοδοτών και εργαζομένων: το άρθρο 23§2 αναγνωρίζει λοιπόν ρητώς ως ειδική μορφή της συνδικαλιστικής δράσης αλλά και ως αυτοτελές και αυτόνομο δικαίωμα το δικαίωμα στην απεργία-ως μορφή εξουσίας που παρέχει τη δυνατότητα αυτοπροσδιορισμού των φορέων της- , οριοθετώντας και περιορίζοντας συνάμα με το β' εδάφιο του 23§2 το παραδοσιακό αυτό μέσο συνδικαλιστικού αγώνα των εργαζομένων. Τα σχετικά με τους περιορισμούς αυτούς θα εκτεθούν στη συνέχεια.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι το δικαίωμα της συνδικαλιστικής ελευθερίας αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ατομικά δικαιώματα που θωρακίζουν τη δημοκρατία και την ελευθερία και συμβάλλουν στην προαγωγή της κοινωνικής ισότητας , ενώ αποτελεί και *θεσμική εγγύηση* καθώς εγγυάται τον ελεύθερο συνδικαλισμό.

ΕΙΔΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΩΝ - Άρθρο 89§5 Σ:

«Επιτρέπεται η συγκρότηση ένωσης δικαστικών λειτουργών
όπως νόμος ορίζει».

Οι ειδικές ρυθμίσεις της ελευθερίας ενώσεως τω δικαστών αποτελούν στην πραγματικότητα ειδικές ρυθμίσεις και περιορισμούς της συνδικαλιστικής ελευθερίας. Διότι δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι ενώσεις των δικαστικών λειτουργών είναι (και) συνδικαλιστικές οργανώσεις και γι' αυτό το Σύνταγμα προβλέπει το ίδιο ή /και αναθέτει στο νομοθέτη να προβλέψει ειδικές ρυθμίσεις⁸ :βλ.89§5:« όπως νόμος ορίζει».

8) Δαγτόγλου Π. Δ. , Συντ/κό Δίκαιο , Ατομικά Δικαιώματα , Β' , σελ 866

Στην τελευταία περίπτωση πρόκειται για επιφύλαξη υπέρ τυπικού νόμου (κατ' άλλους αρκεί και κανον ιστική πράξη της διοίκησης).

Έτσι υπάρχουν σήμερα ποικίλες ενώσεις των δικαστικών λειτουργών που έχουν ως σκοπό την προάσπιση των συμφερόντων του «επαγγελματικού» τους κλάδου: βλ. την Πανελλήνια Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων (η οποία και εκφράζει το σύνολο των δικαστών της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης) , την Ένωση Εισαγγελέων Ελλάδος, την Ένωση Διοικητικών Δικαστών , την Ένωση Δικαστικών Λειτουργών του ΣτΕ

Προβληματισμός έχει αναπτυχθεί για το αν συνδυάζεται η έννοια της δικαιοσύνης με τη δράση του συνδικαλιστή. Ο συνδικαλισμός των δικαστών αντιμετωπίζεται με δυσπιστία . Ωστόσο , όπως όλοι οι εργαζόμενοι , έχουν το αναφαίρετο δικαίωμα να προασπίζουν τις θεσμικές και υπηρεσιακές τους θέσεις. Άλλωστε αποτελεί μια πραγματικότητα ότι το λειτούργημα των δικαστών είναι ιδιαίτερα «επίπονο» καθώς δεν έχουν ωράριο , αργίες , γιορτές και παρόμοια προνόμια που έχουν άλλοι εργαζόμενοι .Κατοχυρώθηκε λοιπόν και συνταγματικά το δικαίωμα στους δικαστικούς λειτουργούς να συμμετέχουν ως μέλη σε δικαστικές ενώσεις με σκοπό την προάσπιση των εργασιακών τους δικαιωμάτων. Εξάλλου , ο υγιής συνδικαλισμός είναι αναγκαίος για να υπάρχει δυνατότητα συγκέντρωσης και ιεράρχησης των προβλημάτων που απασχολούν κάθε επιμέρους κλάδο εργαζομένων και χρήσιμος για όσους έχουν την ευθύνη διαχείρισης και επίλυσης προβλημάτων (κυβερνώντες) αφού τους μεταφέρονται υπεύθυνα και τους επισημαίνονται τα προβλήματα που χρήζουν διευθέτησης.

Δεν είναι επομένως ασυμβίβαστος ο ρόλος του δικαστή με το συνδικαλισμό αφού και οι δικαστές , όπως προαναφέρθηκε , έχουν πολλά προβλήματα που σχετίζονται με τις συνθήκες εργασίας τους , την υπηρεσιακή τους εξέλιξη και τη θέση τους στην πολιτεία ως τρίτη πολιτειακή λειτουργία · αρκεί η δράση τους να μην εδράζεται σε καθαρά συντεχνιακά επίπεδα και επιδιώξεις.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ
1) ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΑΠΕΡΓΙΑΣ ΣΤΟΥΣ
ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΣ -Άρθρο 23§2
εδάφιο β΄.

Άρθρο 23§2: «Η απεργία αποτελεί δικαίωμα και ασκείται από τις νόμιμα συνεστημένες συνδικαλιστικές οργανώσεις για τη διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών και εργασιακών γενικά συμφερόντων των εργαζομένων.

Απαγορεύεται η απεργία με οποιαδήποτε μορφή στους δικαστικούς λειτουργούς και σ' αυτούς που υπηρετούν στα σώματα ασφαλείας. ... »

Η συνταγματικά προστατευόμενη έννοια της απεργίας συνίσταται στην άσκηση της από τις νόμιμες συνδικαλιστικές οργανώσεις και αποσκοπεί στην προάσπιση των οικονομικών κι εργασιακών συμφερόντων των εργαζομένων (των τελούντων σε σχέση εξαρτημένης εργασίας) χωρίς να αντίκειται στους περιορισμούς που κατ' εξουσιοδότηση του Συντάγματος θεσπίζει εκάστοτε ο νομοθέτης και χωρίς να αφορά τους δικαστικούς λειτουργούς και τους υπηρετούντες στα σώματα ασφαλείας. Συνεπώς , η απεργία ως άρνηση παροχής της οφειλόμενης συστηματικώς συμφωνημένης εργασίας έχει οπωσδήποτε συλλογικό χαρακτήρα. Έχει όμως και ατομικό χαρακτήρα , αφού η απόφαση συμμετοχής ή μη είναι προσωπική⁹.

«Ειδική συνταγματική πρόβλεψη υπάρχει για τον περιορισμό του δικαιώματος απεργίας συγκεκριμένων κατηγοριών εργαζομένων που κυρίως (αλλά όχι μόνο) βρίσκονται σε ειδική κυριαρχική σχέση προς το κράτος¹⁰ ».

9) Δαγτόγλου Π. Δ. , Συντ/κό Δίκαιο , Ατομικά Δικαιώματα , Β΄, σελ 999

10) Δημητρόπουλος Γ. Ανδρέας , Συντ/κα Δικαιώματα ,Ειδικό Μέρος , σελ 389

Το δικαίωμα της απεργίας δεν αναγνωρίζεται σ' όλους τους εργαζομένους. Οι δικαστικοί και εισαγγελικοί λειτουργοί **ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ ΡΗΤΩΣ** της απολαβής του δικαιώματος της απεργίας ,το ίδιο και οι υπηρετούντες στα σώματα ασφαλείας.

Η απαρίθμηση τω κατηγοριών στις οποίες απαγορεύεται η απεργία είναι περιοριστική · αυτό σημαίνει ότι η απαγόρευση ισχύει μόνο για τις κατηγορίες που ρητώς αναφέρονται στη διάταξη (θεμελιώδης αρχή του Συνταγματικού Δικαίου η στενή ερμηνεία τω διατάξεων που επιβάλλουν περιορισμούς στα ατομικά δικαιώματα¹¹).

{Με τον όρο «δικαστικοί λειτουργοί»(βλ.άρθρα 87-100Σ) εννοούνται όλοι οι δικαστές των πολιτικών, ποινικών και διοικητικών δικαστηρίων συμπεριλαμβανομένων των εισαγγελέων και των δικαστών των υπηρετούντων στα ανώτερα δικαστήρια της χώρας (βλ. ΣτΕ , Ελεγκτικό Συνέδριο , Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο).}

Η **ΕΞΑΙΡΕΣΗ** αποτελεί γνήσιο περιορισμό του συνταγματικού δικαιώματος από τον ίδιο τον συντακτικό νομοθέτη. Επίσης , με βάση την αιτία της επιβολής του περιορισμού , είναι *λειτουργικός* περιορισμός γιατί επιβάλλεται για την εξασφάλιση του θεσμού της δικαιοσύνης. Πρόκειται για περιορισμό *κτήσης*¹² κι όχι άσκησης .Αυτό σημαίνει ότι δεν πρόκειται για περιορισμό κατά κυριολεξία αφού η απαγόρευση συνιστά πρωτογενή στέρηση δικαιώματος.

Στις ομάδες αυτές λοιπόν οποιαδήποτε απεργία είναι παράνομη και δεν προστατεύεται συνταγματικά διότι το άρθρο ρητώς αναφέρει ότι δεν τους αναγνωρίζεται τέτοιο δικαίωμα. Στην περίπτωση αυτή το Σύνταγμα δεν αρκείται στη μη προστασία , αλλά προχωρεί στην απαγόρευση.

11) Γαροφαλλίδη Κ. Θεόδωρου , Το δικαίωμα απεργίας τω δημοσίων υπαλλήλων, σελ 177

12) Δημητρόπουλος Γ. Ανδρέας , Συντ/κα Δικαιώματα , Γενικό Μέρος ,σελ 213

Η διαφοροποίηση σε σχέση με τους υπόλοιπους εργαζομένους προκάλεσε αμφιγνωμία στη θεωρία διότι αποκλείει κάποια επαγγέλματα από το δραστικότερο μέσο προστασίας των συμφερόντων τους, κάτι που οδήγησε πολλούς να θεωρήσουν ότι ο περιορισμός καταστρατηγεί την αρχή της ισότητας(άρθρο 4 Σ) ή ότι περιορίζει την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας(άρθρο 5 Σ).

Όμως στην Ελλάδα δε γίνεται δεκτό ότι μπορεί να υπάρχουν αντισυνταγματικές ρυθμίσεις στο ίδιο το Σύνταγμα.

Σε κάθε περίπτωση η συνταγματική κατοχύρωση της απεργίας σημαίνει ότι δε μπορεί να καταργηθεί ή να περιοριστεί, ούτε με τυπικό νόμο, πέρα από το συνταγματικό επιτρεπόμενο όριο.

ΛΟΓΟΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΣ

Η στέρηση του δικαιώματος της απεργίας (το δραστικότερο μέσο άμυνας, προστασίας και άσκησης πίεσης των εργαζομένων για επίτευξη καλύτερων εργασιακών όρων) από αυτήν την επαγγελματική τάξη επιτάσσεται από την ίδια τη φύση του λειτουργήματος των δικαστικών λειτουργών που πραγματώνουν έναν από τους υψηλότερους, αξιολογικά, σκοπούς του Κράτους¹³ και από την ιδιαίτερη σπουδαιότητα που έχει η δικαστική λειτουργία για την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας, την προστασία του γενικού συμφέροντος καθώς και για τη διαφύλαξη της κοινωνικής ειρήνης. Η δικαιοσύνη συνιστά θεμελιώδη θεσμό άμεσα συνυφασμένο με το δημοκρατικό πολίτευμα - του οποίου καταστατική αρχή είναι το κοινωνικό κράτος δικαίου - και αποτελεί θεματοφύλακα των ατομικών ελευθεριών, της περιουσίας, της τιμής, της υπόληψης και της ασφάλειας των πολιτών.

Η σπουδαιότητα της δικαιοσύνης ως θεσμού είναι προφανής και από την κατοχύρωσή της ως ξεχωριστής εξουσίας, θεσμικά ισότιμης¹⁴ προς τη νομοθετική και την εκτελεστική, στο άρθρο 26§3 Σ. Ακόμη, η απόδοση λειτουργικής (άρθρο 87§ 1 κ' 2 Σ) και προσωπικής ανεξαρτησίας (βλ.π.χ. ισοβιότητα δικαστών (άρθρο 88Σ) στους λειτουργούς της, σε συνδυασμό με την αναγνώριση της αυτοδιοίκησης της δικαιοσύνης (βλ. π.χ. άρθρο 88§4 κλπ.) είναι δηλωτική της σημασίας του δικαστικού λειτουργήματος.

13) Τάχος – Συμεωνίδης, Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα, Α', σελ. 17

14) Μαυριάς Γ. Κώστας, Συνταγματικό Δίκαιο, σελ.708

2) ΑΛΛΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

α) άρθρο 23§2

εδάφιο β΄: «Απαγορεύεται η απεργία με οποιαδήποτε μορφή...και σ' αυτούς που υπηρετούν στα σώματα ασφαλείας » .

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται κι όσοι υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις.

εδάφιο γ΄ : «...Το δικαίωμα προσφυγής σε απεργία των δημοσίων υπαλλήλων και των υπαλλήλων Ο.Τ.Α. , καθώς και του προσωπικού τω κάθε μορφής επιχειρήσεων δημοσίου χαρακτήρα ή κοινής ωφέλειας , που η λειτουργία τους έχει ζωτική σημασία για τη εξυπηρέτηση βασικών αναγκών του κοινωνικού συνόλου , υπόκειται στους συγκεκριμένους περιορισμούς του νόμου που τους ρυθμίζει. ...».

Το Σ προβλέπει όχι άμεσα τον περιορισμό , αλλά τη δυνατότητα επιβολής περιορισμών στο δικαίωμα απεργίας διαφόρων κατηγοριών εργαζομένων.

Το δικαίωμα της απεργίας αναγνωρίζεται περιορισμένα στο δημόσιο τομέα έναντι του ιδιωτικού λόγω της ανάγκης προστασίας του γενικότερου συμφέροντος.

β) γενικοί περιορισμοί και αρχές: Εκτός απ' τους περιορισμούς που ρητά παραθέτει το Σύνταγμα στο οικείο άρθρο , στο δικαίωμα της απεργίας επενεργούν κι άλλοι γενικοί περιορισμοί και αρχές που θέτουν τα γενικά προστατευτικά πλαίσια της απεργίας:

Καταρχήν , η άσκηση του δικαιώματος οριοθετείται απ' την αρχή του έσχατου μέσου , που σημαίνει ότι η δυνατότητα απεργίας παρέχεται αφού αποβούν άκαρπες οι διαπραγματεύσεις και η διαιτησία. Επίσης , το δικαίωμα παρέχεται για τη διεκδίκηση μόνο εργασιακών αιτημάτων , ενώ απαγορεύεται η καταχρηστική άσκηση του (η απαγόρευση της καταχρηστικής άσκησης των ατομικών δικαιωμάτων δεν αποτελεί περιορισμό , αλλά απλώς προσδιορισμό του από το Σύνταγμα προστατευόμενου χώρου¹⁵⁾ και τίθενται όρια τα χρηστά ήθη και ο σεβασμός των δικαιωμάτων των τρίτων.

Σε καμιά πάντως περίπτωση , οι περιορισμοί δε επιτρέπεται να προσβάλλουν τον πυρήνα του δικαιώματος :άρθρο 23§2 εδάφιο δ΄: «Οι περιορισμοί δεν μπορούν να φτάνουν έως την κατάργηση του δικαιώματος ή την παρεμπόδιση της νόμιμης άσκησής του».

15) Δαγτόγλου Π. Δ. , Συντ/κό Δίκαιο , Ατομικά Δικαιώματα , Α΄, σελ.164

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΝΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΑΣΠΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΟΥΣ

Ακριβώς λόγω της απαγόρευσης της απεργίας οι δικαστικοί χρησιμοποιούν ορισμένες άλλες μεθόδους για να υπερασπιστούν τα συμφέροντα τους. Συγκεκριμένα, οι ενώσεις τους - που θα λέγαμε ότι αποτελούν τα «συνδικαλιστικά τους όργανα» – προβαίνουν σε κινητοποιήσεις, προχωρούν στην κήρυξη στάσεων εργασίας, δηλαδή σε διακοπές των εργασιών, (συνήθως μικρής διάρκειας: μιας, δυο ή και τριών ωρών) κατά τις οποίες απέχουν από τα καθήκοντα τους. Συνηθίζουν μάλιστα να διακόπτουν τη συνεδρίαση στη μέση και να συνεχίζουν μετά τη λήξη της στάσης ή να αναβάλουν την εκδίκαση της υπόθεσης ορίζοντας άλλη δικάσιμο.

Άλλη πρακτική που ακολουθείται είναι η διενέργεια Γενικής Συνέλευσης των οργάνων τους στη θέση της προγραμματισμένης δικάσιμου. Και στην περίπτωση αυτή η δίκη συνεχίζεται μετά το πέρας της Συνέλευσης. Ακόμα, πραγματοποιούν πανδικαστικές συγκεντρώσεις, ενώ αν δεν ικανοποιηθούν τα αιτήματά τους έχουν δυνατότητα να τα διεκδικήσουν με την κατάθεση αγωγών κατά του ελληνικού δημοσίου.

ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΣΤΑΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Για να διερευνήσουμε το νόμιμο ή το παράνομο των στάσεων για τις οποίες έγινε λόγος παραπάνω πρέπει να εξετάσουμε μια σειρά επιμέρους ζητημάτων:

Άρθρο 29§3 (όπως διαμορφώθηκε μετά την αναθεώρηση του 2001)

Σύμφωνα με το άρθρο 29§3 : «Απαγορεύονται απολύτως οι οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος στους δικαστικούς λειτουργούς και σε όσους υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις και στα σώματα ασφαλείας. Απαγορεύονται απολύτως οι οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, στους υπαλλήλους του Δημοσίου, Ο.Τ.Α., άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή δημοσίων επιχειρήσεων ή επιχειρήσεων Ο.Τ.Α. ή επιχειρήσεων η

διοίκηση των οποίων ορίζεται άμεσα ή έμμεσα από το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχο ».

Με το παραπάνω άρθρο απαγορεύεται ρητώς με συνταγματική επιταγή στους δικαστές να εκδηλώνουν δημόσια τις πολιτικές τους πεποιθήσεις και να εκφράζουν την επιδοκιμασία ή τη δυσαρέσκειά τους για τα πολιτικά κόμματα.. Θα μπορούσε ως εκ τούτου να υποστηριχθεί ότι οι στάσεις εργασίας δεν είναι νόμιμες γιατί η διενέργεια τους υποδηλώνει τη δυσφορία και την αποδοκιμασία των δικαστικών λειτουργών για την πολιτική που ακολουθεί π.χ. η κυβέρνηση

Μια τέτοια σκέψη ωστόσο δεν είναι ορθή αφού οι δικαστικοί δεν εκφράζουν προσωπικά ο καθένας τις πεποιθήσεις του αλλά προχωρούν σε στάση ύστερα από απόφαση των «συνδικαλιστικών» τους οργάνων (των ενώσεων τους) στο πλαίσιο της συνδικαλιστικής ελευθερίας που αναγνωρίζεται σε όλους τους εργαζομένους από το 23§1.Σ

Άρθρο 23§2 Σ

Στη έννοια της απεργίας κατά το άρθρο 23§2 όπως αυτή εκτέθηκε παραπάνω περιλαμβάνεται και η στάση εργασίας , η προσωρινή δηλαδή συλλογική διακοπή της εργασίας χωρίς εγκατάλειψη του χώρου εργασίας¹⁶.

Σύμφωνα με την προηγούμενη παρατήρηση οι στάσεις εργασίας των δικαστικών μπορούν να θεωρηθούν απεργία κατά την έννοια του Συντάγματος. Επομένως , αφού για τον κλάδο τους απαγορεύονται οι απεργίες , οι στάσεις αυτές μπορούν να θεωρηθούν παράνομες. Μάλιστα ο Άρειος Πάγος έχει εκφράσει αρκετές φορές τη δυσφορία του σχετικά με τις στάσεις αυτές , επισημαίνοντας ότι δε συνάδουν με τη φύση του λειτουργήματος του δικαστικού· λειτουργήματος ζωτικής σημασίας για την εξυπηρέτηση αναγκών του κοινωνικού συνόλου. Ειδικότερα , ο δικαστής λόγω του θεσμικού του ρόλου έχει την αυτονόητη υποχρέωση να απονέμει δικαιοσύνη (γι' αυτό –όπως αναφέρθηκε- το λειτουργημά του περιβάλλεται με κύρος , εγγυήσεις ανεξαρτησίας και ισοβιότητα) και να ελέγχει τα φαινόμενα διαφθοράς ανεξάρτητα από τους εκάστοτε κρατούντες πολιτικούς μηχανισμούς.

16) Δαγτόγλου Π. Δ. , Συντ/κό Δίκαιο , Ατομικά Δικαιώματα , Β' , σελ 998

Άλλωστε , οι πολίτες δε μπορούν να αναμένουν εις μάτην να κριθούν σημαντικότερες για τα συμφέροντα τους αποφάσεις. Τέτοιου είδους αποχή (στάση εργασίας) παραλύει τη δικαιοσύνη , καθώς οδηγεί σε αδυναμία απονομής της και πολλές φορές σε παρατεταμένη εκκρεμοδικία χιλιάδων πολιτών που έχουν ανάγκη δικαστικής προστασίας και δεν έχουν δυνατότητα πίεσης.

Αν μάλιστα μιλάμε για τα ποινικά δικαστήρια που κατά κανόνα επεξεργάζονται σωρεία ευαίσθητων και λεπτών υποθέσεων ή για το αυτόφωρο , ενδεχόμενη στάση εργασίας των εισαγγελέων και ανακριτών θίγει βαθιά το δικαίωμα των πολιτών για ακώλυτη πρόσβαση στη δικαιοσύνη , ενώ παρεμποδίζεται η έρευνα και η τιμωρία των ενεχόμενων σε εγκληματικές πράξεις. Στα πολιτικά δικαστήρια οι επιπτώσεις δε είναι τόσο σοβαρές εκτός αν η δικάσιμος αναβληθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα : π.χ .μετά 3 χρόνια , ή υπάρχει κίνδυνος παραγραφής.

Θα μπορούσε ενδεχομένως κάποιος να ισχυριστεί ότι η αποχή των δικαστών από τα καθήκοντα τους συνιστά αρνησιδικία αφού αρνούνται αδικαιολόγητα να αποφανθούν επί νομίμως υποβαλλόμενων αιτήσεων των διαδίκων ή παρελκύουν αδικαιολόγητα την έκδοση απόφασης επί υπόθεσης ώριμης προς τούτο(άρθρο 6§2 Ν.693/1977) ή και ότι η συμπεριφορά τους συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα εφόσον υπαίτια πράττουν με τρόπο που αντίκειται προς τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν απ' το Σύνταγμα κι είναι ασυμβίβαστος προς το αξίωμά τους (άρθρο 91§1 κώδικος οργανισμού δικαστηρίων και δικαστικών λειτουργών)

Αν ληφθεί υπόψη το όλο και εντεινόμενο πρόβλημα της καθυστέρησης της απονομής της δικαιοσύνης μπορεί να λεχθεί ότι η κατάσταση αγγίζει κάποιες φορές τα όρια της αρνησιδικίας καθώς φαλκιδεύεται το δικαίωμα του πολίτη για αποτελεσματική και αξιόπιστη δικαστική προστασία.

Ωστόσο κατά την ορθότερη άποψη οι στάσεις εργασίας των δικαστικών δε δύνανται να θεωρηθούν αρνησιδικία , πόσο μάλλον δε δύνανται να στοιχειοθετήσουν πειθαρχικό παράπτωμα , δεδομένου ότι οι δικαστές δεν αρνούνται , απλώς αναβάλλουν τη συζήτηση ή την έκδοση της απόφασης . Άλλωστε πρόκειται πάντοτε για ολιγόωρες (συνήθως 2 ωρών) στάσεις εργασίας.

Μάλιστα οι εκπρόσωποι των ενώσεών τους χαρακτηρίζουν αυτές τις στάσεις εργασίας ως διακοπές με καθαρά συμβολικό χαρακτήρα που αποβλέπουν στο να υπενθυμίσουν στην Πολιτεία τα προβλήματα αλλά και στο να ενημερωθεί και να ευαισθητοποιηθεί η κοινωνία .

Άλλωστε τα αιτήματα , που κυρίως αφορούν στη βελτίωση των συνθηκών απονομής της δικαιοσύνης , στην επιτάχυνση της διαδικασίας , στην καλύτερευση των υποδομών και στην ανάγκη για στελέχωση του δικαστικού σώματος (καθώς η δικαστηριακή ύλη και η πολυπλοκότητα των υποθέσεων έχει αυξηθεί) , επηρεάζουν άμεσα και τους πολίτες . Βέβαια , όπως είναι φυσικό , δε λείπουν και αιτήματα μισθολογικά .

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:

Σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν παραπάνω γίνεται φανερό ότι η υιοθέτηση της μιας ή της άλλης άποψης , του νόμιμου ή του παράνομου των διακοπών των συνεδριάσεων είναι ζήτημα οπτικής γωνίας κάθε μεμονωμένου ατόμου , καθώς δεν υπάρχει ξεκάθαρη άποψη γύρω απ' το θέμα..

Απ' τη μια πλευρά θεωρείται ότι αφού η έννοια της στάσεως εργασίας περιλαμβάνεται στη συνταγματική έννοια της απεργίας κι αφού αυτή η τελευταία απαγορεύεται για τους δικαστικούς , οι στάσεις αυτές είναι παράνομες.

Απ' την άλλη οι δικαστικοί λειτουργοί δεν έχουν ποτέ κατηγορηθεί για παραβίαση του 23§2 εδάφιο 2 , καθώς γίνεται αποδεκτό ότι οι στάσεις εργασίας (εφόσον γίνονται σπάνια κι είναι ολιγόωρες) , είναι ίσως το πιο αποτελεσματικό μέσο που έχουν οι δικαστές για την προώθηση των αιτημάτων τους και δε συνιστούν απεργία γιατί δε συνάδουν με την καθιερωμένη έννοια της απεργίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Τίτλος εργασίας : «Απεργία» και δικαστικοί λειτουργοί»

ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης γίνεται διάκριση μεταξύ των δημοσίων υπαλλήλων και των δημοσίων λειτουργών , διάκριση που σε ορισμένες περιπτώσεις διαφοροποιεί σημαντικά τα όργανα της διοίκησης. Ένα παράδειγμα είναι το άρθρο 23Σ που ενώ κατοχυρώνει στην παράγραφο 1 τη συνδικαλιστική ελευθερία ως προνόμιο όλων των κοινωνών του δικαίου (βλ. άρθρο 89§5) , στην παράγραφο 2 περιορίζει πρωτογενώς το αυτοτελές δικαίωμα της απεργίας , εξαιρώντας απ' την απολαβή του τους δικαστικούς λειτουργούς εξαιτίας της φύσης του λειτουργήματός τους , αλλά και της φύσης του ίδιου του θεσμού της δικαιοσύνης που δε μπορεί για οποιοδήποτε λόγο να παραλύει. Ωστόσο, υπάρχουν εναλλακτικές πρακτικές που τίθενται στη διάθεση των ενώσεων των δικαστών ,όπως οι στάσεις εργασίας , των οποίων αμφισβητείται σ' ένα βαθμό η νομιμότητα .

DIGEST:

Within the bounds of public management there is a distinction between the meanings of the public servant and the public functionary , distinction which , in many cases ,diversifies significantly the members of the administration. The article 23 of the constitution is an example demonstrating this distinction because in its first paragraph secures the freedom of trade unionism as right attributed to all the citizens ,but in the second paragraph restricts directly the “self-existent” right of strike , leaving out of its protective bounds the public functionaries because of the nature of their public office and the nature of the justice as institution which can ‘t be disorganized. However , the judges have some alterative solutions , in practice, in order to protect their rights such as the “working pauses” whose the legality seems to be disputed .

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ/ΛΗΜΜΑΤΑ:

ΑΠΕΡΓΙΑ , ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΙ , ΣΤΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ,
ΑΠΟΧΗ , ΔΙΑΚΟΠΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ

KEY-WORDS:

STRIKE , LEGAL FUNCTIONARY , WORKING PAUSES ,
ABSTINENCE , SESSION 'S INTERRUPTION

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γαροφαλλίδη Κ. Θεόδωρου , Το δικαίωμα απεργίας των δημοσίων υπαλλήλων , σελ.44,176,177 , Εκδόσεις Σάκκουλα , Αθήνα ,1983
- Δαγτόγλου Π. Δ. , Συνταγματικό δίκαιο , Ατομικά Δικαιώματα , Τόμος Α΄ , σελ.136-146 , 151 , 162επ. , 490-494 , Εκδόσεις Αντ. Ν . Σάκκουλα , Αθήνα – Κομοτηνή , 2005
- Δαγτόγλου Π. Δ. , Συνταγματικό δίκαιο , Ατομικά Δικαιώματα , Τόμος Β΄ , σελ. 859 , 863 , 865-66 , 956-971 , 976 , 997-1007 , Εκδόσεις Αντ. Ν . Σάκκουλα , Αθήνα – Κομοτηνή , 2005
- Δημητρόπουλος Γ. Ανδρέας , Συνταγματικά Δικαιώματα , ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ , Τόμος Γ΄ - Ημιτόμος Ι , σελ.209 επ. , Εκδόσεις Σάκκουλα , Αθήνα – Θεσσαλονίκη , 2005
- Δημητρόπουλος Γ. Ανδρέας , Συνταγματικά Δικαιώματα , ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ , Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου , Τόμος Γ΄- Ημιτόμος ΙΙ , σελ.389-390 , Αθήνα 2005
- Μαυριάς Γ. Κώστας , Συνταγματικό δίκαιο , σελ.705,708-709 , Εκδόσεις Αντ. Ν . Σάκκουλα , Αθήνα – Κομοτηνή , 2004
- Τάχος Α.Ι. – Συμεωνίδης Ι.Λ. , Σύστημα Δημοσυπαλληλικού Δικαίου , Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα , Τόμος Α΄ , σελ.12-17 , Εκδόσεις Σάκκουλα , Αθήνα – Θεσσαλονίκη

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Από τη διεύθυνση :
<http://www.greeklaws.com/pubs/index.php?type=empty&rtype=categ&id=261>
Μελέτες on-line: 1) Κίσσα Χριστίνα , Η Συνδικαλιστική Ελευθερία . Άρθρο 23 του Συντάγματος , Ιούνιος 2004

2)Γιαννούλης Γεώργιος ,Απεργία , Ιανουάριος 2004

- Από τη διεύθυνση :
http://www.ntua.gr/posdep/MME/okt_2003/2003-10-01_eleftherotypia.htm :Άρθρο της Βάνας Φωτοπούλου από την Ελευθεροτυπία , 01/10/2003:Δικαστές : Απειλούν με διακοπές των συνεδριάσεων
- Από το δικτυακό τόπο : www.Greeklawyer.gr
Ψήφισμα της ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος της 15/12/2004 για άμεση λήψη νομοθετικών μέτρων για την ποιοτική αναβάθμιση και επιτάχυνση απονομής της δικαιοσύνης – Αναγκαία η πραγματοποίηση έμπρακτων εκδηλώσεων.
Κινητοποιήσεις στο χώρο της δικαιοσύνης 7/12/2004: Όπως αποφασίστηκε σε γενική συνέλευση των δικαστών και εισαγγελέων οι εργασίες των δικαστηρίων θα διακοπούν στις 27 Ιανουαρίου και στις 24 Φεβρουαρίου 2005 από τις 12:30 ως τις 14:30...
- Από το δικτυακό τόπο :
<http://www.patris.gr/archive/2002/2/5/6a.html>
Συνέντευξη του γενικού γραμματέα της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων , Π.Αθανασόπουλου